

„Moje první vystoupení? Padesátá léta, základní škola, školní rozhlas, mikrofon Tesla. Zpíval jsem *Sedí sokol na javori*,“ vzpomínal na první chvíle před publikem zpěvák, skladatel, kytarista a slušný člověk, čerstvý pětasedmdesátník Petr Ulrych.

„My jsme s Hankou od dětství chodili na operu, protože náš otec byl operní pěvec v Mahenově divadle. Hanka je od té doby ctitel opery a velkých hlasů. Já byl odjakživa rebel. Já toho tatínka, který krásně zpíval, moc neuznával!“

Petr se, přes odpor otce, dal na bigbít. Se svou první kapelou Vulkán si v rozhlasové Houpáčce Jiřího Černého vydobyl první úspěchy hity *Sen a Tvoje město* (1967). Poté co si Hanka vyzpívala s olomouckými Bluesmany na 1. beatovém festivalu v pražské Lucerně cenu pro nejlepší zpěvačku, nabídl Petr sestře spolupráci. Hanka ji přijala a zůstali spolu dodnes.

tak, protože jak Petra, tak Hanku mám nesmírně rád a moc mně na nich na obou záleží...“

Petr s Hankou žili naplno vším, co tvořilo konec 60. let. Přítrž všemu učinilo přepadení naší země vojsky Varšavské smlouvy. Petr 21. srpna 1968 hned ráno zavola kapelníku Bromovi. Ten pro něj vzápětí přijel a odvezl ho do studia Československého rozhlasu, kde Petr nazpíval živě do vysílání svou čerstvou píseň *Zachovejte klid*. Píseň, která mu v příštích letech způsobila tolik příkoří.

Téhož roku se Petr s kapelou Atlantis účastnil 2. beatového festivalu. Z písní

75 javorových

Petr písně psal, Hanka je zpívala. Dvě poloviny světla vytvořily jedno slunce.

3. ledna 1968 obdržel uznávaný hudební kritik a spoluautor slavné Houpáčky J. Černý dopis od pana Jaroslava Ulrycha, k němuž netřeba komentáře:

„... doufám, že pochopíte starostlivého otce a napíšete mi pravdu... stále ještě jsem proti tomu, aby (hlavně Petr vzhledem k jeho vzdělání leteckého inženýra) nastoupili tuto dráhu. Můj názor na něj je tento: hlasově slabý průměr, chtěl-li by něčeho dosáhnout, musel by tvrdě cvičit a studovat... v minulém roce jsem mu dal ultimátum, když do 1. září nenastoupí do svého povolání, musí z domu. Nestalo se

Sed' a tiše poslouchej, Musím táhnout svůj vůz dál a dalších se staly hity. Píseň *Nechoď do kláštera* vedla první hitparádu Houpáčka několikrát po sobě.

Nicméně opera měla na Petra přece jen v něčem vliv. Uvědomil si, že ho lákají větší hudební celky.

„Takhle vznikla moje první autorská klíčová LP deska *Odysea*. Dělalí jsme na ní s Jaromírem Hniličkou, trumpetistou a aranžérem Orchestru Gustava Broma. A doprovázel nás Bromův big band.“

Petr obdivoval Beatles, ale zásadní vliv na jeho písničkářské autorství mělo britské rockové trio Cream. Jejich hudba mu

TEXT: JIŘÍ VONDRÁK

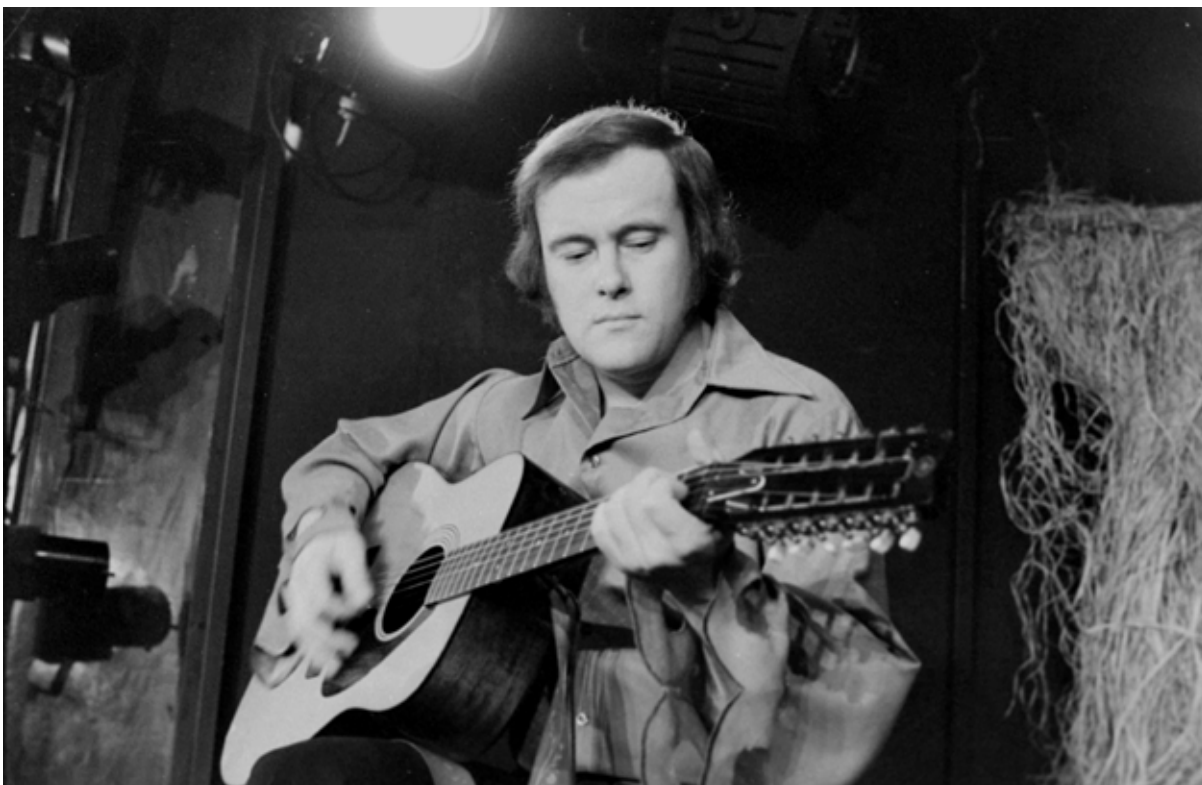

let Petra Ulrycha

Foto: Jef Kratochvil

→

29

1975, foto: Jef Kratochvíl

připadala niterná a přímočará. Rytmiku a drive téhle muziky lze lehce vystopovat u tehdejších Atlantis a pak i na zmíněném prvním monotematickém albu Ulrychovců a kapely Atlantis.

„Tales of Brave Ulysses... tenhle motiv, který jsem užil v Odyseji, se neustále opakuje – třeba Egyptan Sinuhet?? Co tam dělá ten Egyptan? Odysea, co s námi udělá bezmezná víra v techniku? Co bude s naší civilizací? A pak věčná touha hledání. Odysseus si na ostrově vyrobil člun a vydal se na moře. Po cestě potkává obrovské parníky, slyší dunění strojoven...“

Petra Ulrycha odjakživa lákali snílci a donkichoti hájící ušlechtilé lidské hodnoty – pravdu, čest, slušnost –, a není tedy divu, že se sám stal nositelem těchto povahových rysů.

Osud prvního, revolučního LP však byl zpečetěn termínem vydání – rokem 1969, roční okupací, upálením J. Palacha... V textech písní byly jasné odkazy, kterých si komunistická cenzura nemohla nevšimnout, a deska nevyšla.

„V té době jsme byli nachystaní, že pojedeme do světa, bylo domluvené turné po celé západní Evropě, měli jsme jet koncertovat i do Izraele, ale přišla normalizace...“

A jak ukázaly příští roky, budoucnost byla ještě horší, než si v té chvíli dokázali připustit.

V roce 1971 na donkichotské motivy napsal Petr píseň *Ideál*. Při jejím natáčení v brněnském studiu Československé televize přiběhl vyděšený dramaturg a natáčení zarazil. Bez vysvětlení. Příkaz shora. Petr a Hana Ulrychovi zmizeli z televizních obrazovek a postupně i z rozhlasového vysílání. Další zákaz, rovněž bez vysvětlení, se týkal veřejného vystupování.

Petra Ulrycha zakazy velmi deprimovaly. Odešel na Valašsko a objevoval pro sebe krásy moravského folkloru.

„Já jako bigbíták jsem slyšel tu horňáckou legendu – Jožku Kubíka. Do té doby jsem slyšel všechny možné cimbálovky, kde hráli vystudovaní muzikanti. A najednou jsem v Hrubé Vrbce

přišel do hospody...“ vzpomínal Petr Ulrych a dodal: *„... no, byl to způsob, jak obelstít bolševika. Folklor přece musí pustit. On ho pustil, ale nasrali se na nás rockeři, rockové publikum a vzápětí i folkloristi, proč se jim sereme do folkloru. Na Valašsku za každým pařezem číhá nějaký lidový zbojník, já jsem si toho svého loupežníka našel ale až na Podkarpatské Rusi. Jmenoval se Nikola Šuhaj.“*

Divadelní verzi Nikoloy Šuhaje loupežníka v pražském Ateliéru režíroval Ján Roháč a Petrova partnera na scéně ztvárnil Pavel Landovský. Petr se prvně obklopil lidovými muzikanty.

V roce 1972 vyšlo dnes už legendární eponymní album s překrásnými melodiemi napsanými Petrem vesměs na texty Ladislava Kopeckého.

„Nikola Šuhaj loupežník neskončil nikdy. Po vyhoštění Landovského, odehráli jsme asi sto repríz, naskočil J. Císler, dalších sto repríz, a roli strážníka Šroubka nakonec dohrál J. Krampol. Pak jsme s Nikolou jezdili po vlastech

Petra Ulrycha zákazy
velmi deprimovaly.
Odešel na Valašsko
a objevoval pro sebe
krásy moravského
folkloru.

1975, foto: Jef Kratochvil

Bratislavská lyra, 1976,
foto: Jef Kratochvil

Foto: Jef Kratochvil

Foto: Jef Kratochvíl

českých a odehráli jsme dalších asi tři sta představení a pak jsme ho hráli pod názvem *Koločava po revoluci* v Městském divadle Brno.“

V roce 1976 poznamenala osud Petra Ulrycha a jeho sestry stříbrná Bratislavská lyra za píseň *Javory*.

„Když jsme dostali tu *Lýru*, tak jsme měli radost hned několikerou – po šesti letech jsme byli zase v televizi a pak že jsme dostali *Cenu diváků*.“

To už se kapela sourozenců Ulrychových nějaký čas jmenovala *Javory*.

Folklor inspiroval Ulrycha celkem ke čtyřem písňovým albům.

„*Alba inspirovaná moravskou lidovou písničkou, na která jsem pyšný – Ententýny, Zpívání, Zpívání při vínečku a Bylinky*.“

Petr nechtěl nikdy lidovky jen upravovat. Jeho písně lidovku nekopírovaly, Petr je „narouboval“ na svoje vlastní hudební cítění. Aby ale mohl „roubovat“, tak musel poznat kořeny toho, nač chce „roubovat“. A Petr kořeny moravské lidové písně poznal téměř dokonale. Zprvu to byla neumělá hledání pramenů, ale stalo se, že poblíž toho pramene vytrysklo něco úplně nového. Skladatel Ulrych se definitivně našel. Lidová píseň Petrovi koncentrovala všechno to, co vnímal jako podstatné u *Odyssey* či *Dona Quijota*. Pochopil něco, co se nedá zapsat do not – jako táhlé dotahování tónu – ani vypsát v textu – totiž přímočarou čistotu, nekalkulovanou něhu, prostou pravdu...

Zákazy vystupování koncem 70. let povolily a *Javory* se rozjely po republice. Petrovy písně pro mnohé

diváky znamenaly tichý vzdor – tichý hlas – proti bolševické politice a jeho životní postoje byly příkladem toho, že i v době sevřené cenzurou se dá tvořit vkusně a kvalitně.

Jinou kapitolou Ulrychova profesního života byla hudba filmová.

„*Písně mě začaly trochu omezovat, jejich rámeček se mi zdál příliš malý, a proto jsem byl moc rád, když mě oslovila Hermína Týrlová z tehdejšího gottwaldovského ateliéru s některými svými projekty, které chtěla tak trochu ovonět lidovou hudbou. Ptal jsem se jí: ‚Prosím vás, jak tu filmovou hudbu mám dělat?‘ A ona mi řekla: ‚No, tady máte klíče od studia a tady máte kotouč s filmem a vy už si nějak poradíte.‘“*

Od první pohádky *Jak si Jakub naposledy vystřelil* (1979) napsal hudbu ke

Foto: Jef Kratochvíl

dvaceti pohádkám a šesti celovečerním filmům. Úspěšná byla *Sonáta pro zrzku* (režie V. Olmer) či celovečerní pohádka *O statečném kováři* (režie P. Švéda). Petr sám je ale nejvíc hrdý na hudbu a píseň k filmu *Díky za každé nové ráno* (režie M. Šteindler).

Ale vraťme se k Ulrychově písňové tvorbě. V té má zásadní místo sólové album sestry Hany *Tichý hlas*.

„Hanka na mě byla tak hodná, že mi tu desku svěřila, a tak vznikla fantazie na moravskou lidovou baladu, která je nesmírně hluboká a má nádherný

obsah. Je o tom, jak světem putují hudeci, přijdou na místo, kde roste krásný strom, a oni se rozhodnou, že ten strom skáčí a udělají si z něho housle. Ten strom k nim ale promluví – říká jim: ‚A já nejsem dřevo, já jsem krev a tělo.‘ *Tichý hlas je hlasem, který neslyšíme, je to hlas rostlin, který my dobovým halasem pořád víc přehlušujeme.*“

Monotematický *Tichý hlas* vyšel v závěru období nadvlády jedné strany. Ulrychovcům ho pokřtila v jedné malostranské hospůdce Marta Kubišová 16. listopadu 1989.

Události ve svém překotném tempu dostaly Petra a Hanku za pár dní na revoluční pódium brněnského náměstí Svobody, kde desetitisícovému davu zpívali hymnu a poté – jak jinak – píseň *Ideál*.

„Po revoluci pro nás nastal nový fenomén – Městské divadlo Brno a muzikál. *Radúz a Mahulena* a vzápětí téma *Nikoly Šuhaje* v hávu nazvaném *Koločava*. S tím, co jsme s Jankem Roháčem před dvaceti lety nemohli, s židovskou hudbou – klezmer v celé šíři *Olbrachtova* románu.“

Muzikál *Koločava* mělo Městské divadlo Brno na repertoáru patnáct let. Velký úspěch u publika i kritiky měl i slovnitý *Máchův Máj*, v němž se Petrovi podařilo zhudebnit některé verše tak, že se oblibou u publika přiblížily jeho nejslavnějším písním.

Ve výčtu Ulrychových majstrštyků však nelze zapomenout na drobná ukročení od vlastní tvorby. Zhudebnění básně *Modlitba* Jana Skácela či přebásnění *Okudžavových balad* patří mezi drobné, ale lesklé kamínky v mozaice Ulrychovy tvorby.

V roce 2009 vychází album, které Ulrychovy posluchače překvapilo. V doprovodu jeho písní po desetiletích chyběly housle a cimbál. Ulrych se vrátil k rockové rytmice a elektrické kytáře.

Pak si osud s Petrem nepěkně zahrál. Po operacích kyčlí mu lékaři diagnostikovali zhoubný nádor. To, že Petr často a rád navštěvoval zdravotnické ústavy, mu zachránilo život. Včasná operace vyřešila nebezpečný problém...

Uzdravený Petr Ulrych – slušný člověk a čerstvý pětasedmdesátník – dnes navazuje na více než půlstoletí účinkování se svou sestrou Hanou a vydává se na koncerty po celé republice, ať s bigbitovou kapelou, nebo akustickým doprovodem. ☒